

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІМЕНІ М.І. ВАВИЛОВА
ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Інноваційні технології в рослинництві – запорука сталого розвитку сільського господарства

**Матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
присвяченої 90-річчю з дня народження Віталія Карповича Чуйка
(Полтава, 2 грудня 2022 року)**

Полтава - 2022

Інноваційні технології в рослинництві – запорука сталого розвитку сільського господарства: матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня народження Віталія Карповича Чуйка, 2 грудня 2022 р. м. Полтава / Редкол.: М.П. Сокирко, Л.Г. Марініч (відп. ред.), Р.В. Олєпір [та ін.]. Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція імені М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України, 2022. 101 с.

Збірник вміщує матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня народження Віталія Карповича Чуйка та репрезентує результати досліджень з напрямів: землеробства, рослинництва, кормовиробництва, захисту рослин, селекції та насінництва. Видання призначене для наукових співробітників науково-дослідних установ, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Михайло СОКИРКО – директор, кандидат с.-г. наук Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, Полтавський державний аграрний університет;

Любов МАРІНІЧ – старший викладач кафедри рослинництва, кандидат с.-г. наук, Полтавський державний аграрний університет;

Олександр ЛЕНЬ – завідувач відділу наукових досліджень з питань землеробства та кормовиробництва, кандидат с.-г. наук, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Роман ОЛЕПІР – старший науковий співробітник лабораторії кормовиробництва та інтегрованого захисту рослин, кандидат с.-г. наук, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції імені М.І. Вавилова Інституту свинарства і АПВ НААН України, (протокол № 7 від 29 листопада 2022 р.).

Матеріали подаються в авторській редакції мовами оригіналів. Відповідальність за змісті достовірність поданих матеріалів та наведених даних несуть автори.

ЗМІСТ

Колісник І.В.

Щоб пам'ятали! До 90-річчя з дня народження

ВІТАЛІЯ КАРПОВИЧА ЧУЙКА..... 6

Тоцький В.М., Німчин О.В.

Продуктивні та якісні показники гібридів соняшнику залежно від системи удобрення

17

Лень О.І., Алейнікова Л.М., Гангур М.В.

Вплив позакореневого підживлення рослин як фактор підвищення зернової продуктивності нуту.....

19

Глущенко Л.Д., Лень О.І., Олєпир Р.В., Калініченко С.М.

Динаміка показників якості зерна пшениці озимої за різних систем основного обробітку ґрунту та удобрення у короткоротаційній сівозміні

21

Лень О.І. Снігир В.П., Ткаченко Т.М.

Вплив позакореневого підживлення рослин як фактор підвищення зернової продуктивності ячменю ярого.....

22

Мокляк В., Глущенко Л. Сокирко М.

Альтернативи плужному обробітку.....

24

Олєпир Р.В., Глущенко Л.Д., Лень О.І., Заєць Т.О.

Вплив антропогенних факторів на вміст макроелементів у ґрунті і його взаємозв'язок з урожайністю пшениці озимої.....

26

Марініч Л.Г.

Особливості селекційної роботи зі стоколосом безостим.....

30

Шакалій С.М., Кухаренко К.

Особливості проходження основних міжфазних періодів розвитку рослин соняшника.....

31

Шакалій С.М., Марініч Л.Г., Баган А.В., Юрченко С.О.

Інтродукція деревних рослин.....

33

Бараболя О.В., Родько О.

Правильно підібрані попередники перший крок до органічного виробництва.....

34

Бараболя О.В., Довгаленко І.

Вплив густоти стояння рослин на урожайність та якість кукурудзи.....

38

Юрченко С.О., Палазюк Б.О.

Шляхи підвищення ефективності виробництва зерна пшениці озимої.....

40

територій на засадах екологічності, енергоне­залежності й енергоефективності : матеріали І Між­нар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 5 трав. 2021). Полтава: РВВ ПДАУ, 2021. С. 19-22.

2. Жемела Г. П., Бараболя О. В., Ляшенко В. В., Ляшенко Є. С., Подоляк В. А. Формування продуктивності зерна гібридами кукурудзи залежно від норми висіву. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2021. № 1. С.97-105.

3. Бараболя О.В., Ляшенко В.В., Подоляк В.А. Строки сівби як основний чинник формування агро­екологічних умов вирощування кукурудзи. Колективна монографія. Екологічні інновації у підвищенні економічної та продовольчої безпеки України. Полтава, 2020. ПДАУ С.118-126

4. Бараболя О.В., Калініченко В. І., Петраченков В.В. Технологія вирощування кукурудзи на зерно. Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції 29 квітня 2018 року. Полтава 2018. С.13-20

УДК 631.582:633.11

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Юрченко С.О., к.с.-г.н., доцент кафедри селекції, насінництва та генетики

Палазюк Б.О., ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня доктор філософії за спеціальністю 201 Агрономія

Полтавський державний аграрний університет

Ефективність виробництва зерна пшениці озимої – складний і важливий показник діяльності господарювання, який описує успішність роботи підприємства.

Важливість в тому, що успіх роботи підприємства насамперед відображається в економічному аспекті, тобто забезпеченню матеріальними коштами, що в свою чергу впливає на матеріальний стан робітників підприємства та соціальний розвиток сільської місцевості. На більш глобальному рівні, кожне господарство є складовою національної аграрної системи, яка задовольняє потреби власної нації та турбується про світову продовольчу безпеку[1].

Складність полягає тому, що вирощування сільськогосподарських культур включає велику кількість складових елементів, які не мають постійності і знаходяться під впливом природних чи економічних зовнішніх факторів, які прямо чи опосередковано впливають на кінцевий результат, а отже на ефективність виробництва.

Більш детально, то ефективність виробництва – це показник діяльності виробництва, який вимірюється в співвідношенні отриманих результатів(кількості продукції) до кількості витрачених ресурсів. Коли ми говоримо про виробництво зерна, то це співвідношення отриманої урожайності до затрат на технологію вирощування. Вирощування сільськогосподарських культур звичайно ж пов'язане з економічною ефективністю, яка виражена у вартісній (грошовій формі) та відображається у найбільш можливому доході, який можливо отримати шляхом залучення найменшої кількості виробничих ресурсів[1]. Саме через те, що наші аграрії звертають увагу на економічну

ефективність, різноманіття вирощуваних культур значно зменшилося і господарства обирають для себе найбільш прибуткові культури. Серед цих культур чинне місце займає пшениця озима.

В сучасних умовах суб'єкти господарювання, що займаються вирощування пшениці озимої, повинні мати за мету нарощувати виробництво зерна шляхом покращення та впровадження нових елементів технології вирощування.

Основою успішності вирощування є підбір сорту та насіннєвий матеріал. Українська селекція постійно веде роботу на вдосконалення старих та виведення нових сортів з кращими урожайними та господарськими якостями. Задача виробництва – впроваджувати нові сорти, вирощувати сорти, які показують себе найкраще в певній ґрунтово-кліматичній зоні. Попит на вітчизняні сорти спонукатиме розвитку української селекції.

Більшість господарств висівають насіння сорту наступних репродукцій і ведуть підготовку насіння на власних господарствах. Велике значення мають показники якості насіннєвого матеріалу, його чистота, схожість, енергія проростання тощо. На ці фактори впливають як умови вирощування, так і підготовка насіння до сівби, його очищення, калібрування тощо. Одним з методів підвищення ефективності є можливість інвестування в сучасні зерноочисні машини, які можуть відкалібрувати зерно за крупністю, а потім за питомою вагою насінини. Численними дослідженнями доведено, що крупність та питома вага впливають на кількість зачаткових корінців та в кінцевому результаті такі посіви мають вищу врожайність.

Під час посіву ми оперуємо двома важливими показниками: норма висіву та глибина заробки насіння. Сучасні сівалки з точною нормою висіву чітко тримають глибину та задану норму, обладнані великою кількістю датчиків та системами контролю роботи, які мінімізують огріхи, просіви та пересіви. Якісний посів створює оптимальні умови для розвитку рослин. Тим самим можна розраховувати на більшу врожайність з одиниці площі.

Фермери можуть інвестувати кошти в проведення ґрунтового аналізу полів. Створені карти продуктивності та вмісту поживних елементів на кожній ділянці поля можливо використати для диференційованого внесення добрив та норми висіву. Вже деякі передові господарства використовують диференційоване внесення добрив, тим самим підвищують ефективність вирощування.

Сучасні системи дистанційного моніторингу господарства мають інструменти аналізу діяльності, за допомогою яких легше знайти індивідуальний підхід до кожного поля. Дозволяють простіше вичленити проблемні ділянки технології та приділити увагу до їх вдосконалення.

Важливим фактором підвищення ефективності процесів вирощування пшениці озимої є організація виробничого процесу та кваліфікація робітників та органів менеджменту. Чим більше господарство, тим більшу увагу потрібно приділяти організації робочого процесу. Час дуже важливий ресурс і всі

операції потрібно проводити в оптимальні строки, а це можливо лише за успішного управління.

Кваліфікованість кадрів – важливий рушій, адже впровадження новітніх технологій та успішне оперування ними вимагає знань та навичок. Тому, проведення навчальних лекцій та курсів для персоналу та власників підприємств є одним з методів підвищення ефективності та продуктивності виробництва.

Як бачимо, підвищення ефективності пов'язано з впровадженням чогось нового або вдосконаленням вже відомого, але це обов'язково супроводжується вкладанням інвестицій.

Наша країна зараз знаходиться в дуже складній ситуації, де основною задачею є оборона своєї території та нації. Війна впливає на всі сфери життєдіяльності, зокрема і на агровиробництво. Тому, в цей час складно говорити про інвестиції, спрямовані на підвищення ефективності. Гарним результатом можна вважати утримання ефективності вирощування зернових на довоєнному рівні, що і так досить складно зробити.

Якщо господарствам вдасться зменшити витрати, але при цьому зберегти урожайність зерна пшениці та інших культур, то в даних умовах це буде підвищенням економічної ефективності.

Отже, шляхи до підвищення ефективності виробництва зерна різноманітні. Залежать вони від економічних можливостей підприємства, кваліфікованості робітників, рівня організації праці на підприємстві.

Складно говорити про впровадження новітніх прийомів та методів технології, коли в країні йде повномасштабна війна. Але пристосування до теперішніх умов, уміння економічно витримати та зберегти ефективність вирощування озимини на довоєнному рівні буде задовільним результатом, що дозволить підтримати продовольчу безпеку, експортний потенціал та економіку країни.

Бібліографічний список

1. Відомська З.О. Теоретичні засади ефективності виробництва пшениці. *Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН». Ефективна економіка №10*. Київ, 2017
2. Черенков О.В. Агротехнологічні аспекти підвищення ефективності виробництва зерна пшениці озимої в Північному Лісостепу України. *ДУ Інститут сільського господарства степової зони НААН України*. Дніпропетровськ, 2015. С 32-38.
3. Дієсперов В.С. Ефективність виробництва в сільськогосподарських підприємствах Сумської області. *Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки. Економіка АПК*. Суми, 2016. С. 26-33.
4. Гуторова О.О. Напрями удосконалення господарського механізму ефективного виробництва зерна у сільськогосподарських підприємствах. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. № 4. Серія „Економічні науки”*. Харків, 2015. С. 173-182.